

АДСОРБЦІЙНІ ТА КАТАЛІТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ПОРИСТИХ КООРДИНАЦІЙНИХ ПОЛІМЕРІВ НА ОСНОВІ ПІВАЛАТІВ 3d-МЕТАЛІВ ТА АЗОТВІСНИХ ГЕТЕРОЦИКЛІЧНИХ ЛІГАНДІВ

Павлей І. М.^{1,2}, Сотнік С. О.^{1,2}, Яремов П. С.¹, Колоділов С. В.¹

¹Інститут фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України, Київ, Україна

²НВП «Снамін», Київ, Україна

ilia.pavley@gmail.com

Утилізація CO₂ шляхом перетворення в промислово корисні речовини, такі, як циклічні карбонати та полікарбонати, метанол, диметилловий етер тощо, є важливою задачею хімічної індустрії. Пористі координаційні полімери (ПКП) є перспективними адсорбентами CO₂ і перспективними каталізаторами реакцій за його участю.

Мета роботи полягала у встановленні впливу будови ПКП [Fe₂NiO(Piv)₆L]_n, що містять в порах некоординовані атоми азоту – основні центри Льюїса – на сорбційну здатність таких систем у відношенні CO₂, а також їх каталітичної активності в реакції приєднання CO₂ до епоксиду стиролу. В роботі досліджено ПКП [Fe₂NiO(Piv)₆(PTZ)]_n з DMF (1), [Fe₂NiO(Piv)₆(4-TRP)]_n з DMF (2) та CHCl₃ (3) і [Fe₂NiO(Piv)₆(2-TRP)]_n з DMF (4), де Piv – півалат аніон, 4-TRP – 1,3,5-*mpuc*-(пірид-4-ил)-піридин, 2-TRP – 1,3-*du*-(пірид-2-ил)-5-(пірид-4-ил)-піридин та PTZ – (1,3,5- *mpuc*-(пірид-4-ил)-триазин). Кристалізація цих ПКП з диметилформаміду призводила до утворення більш впорядкованих кристалів порівняно з кристалізацією з хлороформу.

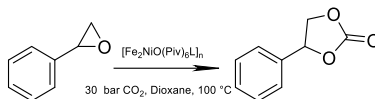
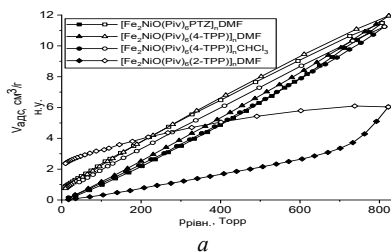

Рис. 1. Ізотерми адсорбції CO₂ одержаними ПКП при 296 К (а), схема реакції приєднання CO₂ до епоксиду стиролу (б). В підпису до рис. 1а вказано формулу і розчинник, з якого кристалізували зразки

За даними сорбції азоту при 77 К, значення площі поверхні (S_{ВЕТ}) зразків ПКП 1–3, розраховані за моделлю БЕТ, приблизно однакові і становлять ≈ 700 м²/г. Значення S_{ВЕТ} ПКП 4 на основі 2-TRP становить всього 14 м²/г. Об'єм адсорбованого CO₂ для ПКП 1–3 при атмосферному тиску і температурі 296 К становить близько 11 см³/г, для ПКП 4 – 4,2 см³/г. Найнижчі адсорбційні характеристики ПКП 4 за азотом та CO₂ узгоджуються з будовою 2-TRP, яка не сприяє утворенню пористої структури, на відміну від 4-TRP та PTZ.

Встановлено, що ПКП 1–4 каталізують приєднання CO₂ до епоксиду стиролу в діоксані при температурі 100 °С та тиску CO₂ 30 бар протягом 22 годин з утворенням 4-феніл-1,3-діоксолан-2-ону з виходом 35–40 % (Рис. 1 (б)). В аналогічних умовах без додавання каталізатору 4-феніл-1,3-діоксолан-2-он не утворюється. Головним чинником, що впливає на адсорбцію CO₂, а також на каталітичну продуктивність отриманих в роботі ПКП в реакції приєднання CO₂ до епоксиду стиролу, є кристалічна будова ПКП, а не кількість основних центрів в складі ПКП – некоординованих атомів азоту гетероциклічних лігандів.